

Що пам'ятаю...

Оскільки цей текст не зовсім звичний (у супровід йому додаються картинки), то хочу дати коротке пояснення.

Починаючи з доби Ренесансу, коли монументальні зображення в храмах і палацах доповнились станковими творами, європейське світське мистецтво трималося на чотирьох стовпах: портрет, пейзаж, натюрморт і оголене тіло (звісно ж, жіноче).

Власне, автор є прихильником традиції, а тому хоче розповісти про ці чотири жанри. І про ті, що йому пощастило намалювати з натури, і також ті, які залишилися красивою мрією. Як казав один старий бушмен із південноафриканської пустелі Калахарі, «Я такий молодий, як найпрекрасніше бажання в моєму серці, і такий старий, як усі нездійсненні мрії мого життя»...

Але розповідь почну не в традиційному порядку, а з натюрмортів. Їх було чимало. І просто прекрасних. Щоправда, багатьох предметів і найдків ви (як, зрештою, і я сам) ніколи не побачите й не скуштуєте. Вони щезли разом із минулим...

Це весна 1944 року. Мені було так добре, так добре, що й не вимовити! Бо надворі тепле сонечко, земля скрізь підсихає. І грязюка вже не загрожує моїм благеньким черевичкам.

На деревах листя ще не закуріло легеньким зеленим туманом. Тільки вилазять світло-зелені листки півників, немов гострі леза ножів. Вилазять із пречорної масної землі.

Мене нарешті випустили на вулицю. Бо і взимку, і від початку весни сидів у хаті. Не було ні доброго одягу, ні взуття.

Будинок, де ми знайшли черговий притулок, нагадував великий куб — усі чотири стіни були точнісінько однакової довжини.

Стояв він на пагорбі й дивно хилився кожною стіною, дерев'яною, обдертою, униз до долини. Але не падав, не розвалювався. У кожній стіні двері, із кожного боку на іншому рівні.

Ми, дітлахи з цього будинку, згуртувались біля південних дерев'яних сходів. Вони вели на вузьку дерев'яну галерею. Хто сміливіший, піднімався вгору сходинками. Залазили на вичовгані лискучі перила й стрімко з'їжджали вниз.

І ось, у самий розпал нашого катання, зарипіли дошки галереї.

І на яскраве сонечко вийшов найповажніший мешканець цього кубоподібного будинку. За спиною його пошепки величали «інтендант». Це перше іноземне слово, що я вивчив. На інтендантові теліпалася гімнастерка. На ногах роздувалися галіфе. Чобіт не було, натомість з-під галіфе визирали не вкриті засмагою білі ноги й кальсони, на гудзиках, а не на шворочках, які ми бачили в поранених солдатів. Ті поранені виходили крізь дірку в паркані та стояли, простягши на долонях шматочки сірого мила. Міняли мило на хліб і тютюн. Стояли в сірих байкових халатах, із сіро-жовтими об-

Зміст

Передмова	7
Що пам'ятаю	11
Форшмак із сельодки	23
Дебют	31
«Цитадель»	47
Рік 56/57	61
Третій — «золотар»	77
Мальовані горщики	91
Млинок «сталінець»	107
Сітка	115
Електрик	125
Літо 63	137
Судак	145
Візит	157
Горохове поле	167
Лікар Лука	183
Таємниця	193
Ледачий кіт	199
Обід із цитатами	205
Книга Маркізи	217
Дівчата нашої країни	237
Ревнощі	243
Імені не пам'ятаю	251
Небога перекладачки	255
Остання модель агента «Яреми»	259
Прощавай, чужа наложнице	263
Басейн	293